

Nr 18.

Af herr **Hellberg**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för ortsbefolkningen att å statens skogar inom Västerbottens och Norrbottens län afgiftsfritt taga stubbar för tjärbränning.

Vid sistlidna års riksdag hemställde jag i en motion, nr 66, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att de personer, som efter anvisning af vederbörande tjänstemän inom Norrbottens och Västerbottens län vilja bryta stubbar i och för tjärbränning, måtte blifva befriade från den afgift pr kubikmeter bruten råvara, som de dittills erlagt.

Efter att hafva erinrat om, att något mer än hälften af Sveriges hela areal utgöres af skogbärande mark, och att Sverige är det andra landet i ordningen i Europa beträffande siffran skog pr individ, och att det inte bör förgätas, att vår norrländska skogshandtering är ett livsvillkor för hela folkets framtida ekonomiska bestånd, påpekade jag, att den närmaste konsekvensen då blir, att statsmakterna böra omhulda denna gren af vår nationalekonomi. Och detta kan ske genom att stödja förvärfsmöjligheterna äfven inom skogshushållningens bigrenar, bland hvilka *tjärfabrikationen* är en.

Jag framhöll därefter, att den fattigare befolkningen i Norrland till binäring har tjärbränning, men att detta ansträngande och tidsödande arbete är förenadt med icke ringa omkostnader, i det kronan ej lämnar

någonting som helst fritt, hvarigenom alla behöfliga materialier måste köpas, ända från tjärveden till bränntorfven, spånen, tunnorna och tunnbanden. Priset pr kubikmeter tjärved uppgaf jag till 25 öre, men det påvisades sedermera af jordbruksutskottet, att det i somliga socknar går upp ända till 60 öre. Jag bifogade äfven en af trovärdiga personer mig lämnad »uppgift å tillverkningskostnad å tjära», hvilken uppgift sedermera ej heller blef vederlagd, och af hvilken framgick, att tjärbränningen är för- enad med afsevärda afbränningar. Därtill kommer sedan, att tjärveden själf är af högst olika beskaffenhet, i det att af en del endast erhålles hälften så mycket tjära, äfvensom att tjärtunnorna sedermera af köparen ibland måste till följd af uppkommet tjärvatten packas om, hvarigenom ytterligare förlust uppstår.

Kunde därför någon lindring häruti åstadkommas, så att åtminstone den för tjärbränningen behöfliga tjärveden kunde afgiftsfritt erhållas, skulle en ej obetydlig lättnad uppstå för den härmed sträfvande befolkningen. För kronan borde eftergifvandet af denna afgift vara af helt ringa betydelse. Och för öfrigt, såsom förhållandet nu är, stå stubbarne och ruttna bort och verka på sina ställen hindrande för skogsäterväxten. Det borde därför ej vara annat än nyttigt och för kronan önskvärdt, att stubbarne bortskaffades i så stor utsträckning som möjligt; men allt under förutsättning att samma bestämmelser gälla som nu eller att sökanden af jägmästaren anvisas visst lämpligt område eller trakt, utöfver hvilket han ej får gå, samt att medgifvandet ej lämnas åt andra än sådana som själfva utföra eller deltaga i arbetet, och att ej mera får tagas än som under närmaste år användes eller att upplåtelsen endast gäller ett år i sänder.

För öfrigt beder jag få hänvisa till motionen, med anledning af hvilken jordbruksutskottet hemställde om en riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t, gående ut på, att mindre bemedlade personer måtte å statens skogar inom Västerbottens och Norrbottens län mot en bestämd mindre afgift få taga stubbar för tjärbränning i den mån men för skogsvården ej däraf uppkomme. Ur utlåtandet vill jag här endast framhålla, att däri upplyses om, att domänstyrelsens inkomst för från statens skogar försåldt tjärvirke uppgick till endast 10,800 kronor under år 1908. Vid utlåtandet var emellertid fogad en af herr D. Persson m. fl. afgifven reservation, till hvilken jag beder få hänvisa, och i hvilken hemställdes, »att Kungl. Maj:t täcktes vidtagna åtgärder i syfte att ortsbefolkningen må å statens skogar inom Västerbottens och Norrbottens län *afgiftsfritt* taga stubbar för tjärbränning i den mån men för skogsvården ej däraf uppkommer».

Andra kammaren biföll sedermera denna reservation utan votering. I

Första kammaren däremot bifölls utskottets hemställan med den ändring, att orden »mindre bemedlade personer» utbyttes mot »ortsbefolkningen». Vid voteringen var emellertid *en tredjedel* af kammarens ledamöter frånvarande eller närmare bestämdt 53.

Jag kan icke underlåta att ur den därstädes förda diskussionen här framhålla något af det anförande, som hölls af en med förhållandena i Norrland synnerligen förtrogen person, nämligen landshöfdingen i Västerbottens län, Henning Biörklund. Han yttrade nämligen — bland annat — att »när nu däruppe tjärbränningen, hvad kronans marker angår, sker i så ringa skala, att hela inkomsten för domänstyrelsen rör sig om ett belopp af cirka 10,800 kr. pr år, förefaller det mig, som från domänstyrelsens sida den penningeavgift, som kräves, mera tillkommit för ordningens skull än för inkomstens. Kan något annat sätt utfinnas, så att ordningen i afseende på tjärstubbarnes utlemnande utan betalning blefve lika god, skulle det säkerligen för skogsförvaltningen vara ganska likgiltigt, om betalningen efterskänktes. Men för den befolkning det gäller, kan det ju hafva en större betydelse.» Och vidare: »När man därtill ser, huru priserna växla — som naturligtvis berott på jägmästarene — huru de kunnat variera mellan 15 öre och 60 öre pr kub.-meter tjärved, anser jag, att det vore mest tilltalande, att man ordnade denna sak ej genom att bestämman mindre avgifter utan genom att *avgifterna alldeles försvunne*. Men då måste i sammanhang härmed gifvas nya bestämmelser, så att icke hvem som helst har rätt att gå på kronoparken och gräfvä efter tjärved. Det förefaller mig, som om reservationen med dess ordalag lyckats lösa problemet, då det heter i klämman, »att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder i syfte, att Ortsbefolkningen må å statens skogar inom Västerbottens och Norrbottens län avgiftsfritt taga stubbar för tjärbränning i den mån men för skogsvården ej däraf uppkommer». Med detta villkor ligger i sakens natur, att det blefve jägmästaren, som finge i första hand pröfva, huruvida från den ena eller andra kronoparken kunde få tagas tjärved till bränning; och när det står i klämman, att Kungl. Maj:t skulle vidtaga åtgärder, ligger väl däri, att de ordningsföreskrifter, som böra utfärdas, skola af Kungl. Maj:t stadfästas. Och än vidare: »Det skulle hafva för befolkningen en icke ringa betydelse, om tjärveden blefve *helt avgiftsfri* och icke blott till priset nedsatt, ty äfven om beloppet af avgiften blir obetydligt, äger det rum en betydlig omgång uti sättet, hvarpå betalningen skall ske. En sådan liten kvantitet som ett fåtal kubikmeter förutsätter en framställning till jägmästaren att få ett antal lass tjärved för bränning; sedan får sökanden skriva å tryckt formulär en förbindelse att

betala, hvad veden kan komma att kosta. Men icke nog härmed, det fordras äfven borgen af två personer, hvilken också måste anskaffas, och när det sedan blir klart, hvilken kvantitet tjärved, som får tagas, samt borgensförbindelsen aflämnats i behörig ordning, skickas reversen från kronojägaren till jägmästaren, från jägmästaren till öfverjägmästaren, från öfverjägmästaren till länsstyrelsen, från länsstyrelsen till kronofogden, från kronofogden till länsmannen och från denne till fjärdingsmannen för att införskaffa likviden; ty jägmästaren anses numera från domänstyrelsens sida ej vara lämplig att hafva hand om några medel annat än i minsta möjliga mån. Detta leder till att i de buntar af reverser, hvilka från skogsförvaltningen komma in till Konungens befallningshafvande, det reverserade beloppet ibland kan vara så obetydligt som 25 öre; och ganska ofta förekommer inom Västerbottens län dylika reverser på 30, 50 och 75 öre. Allt detta förorsakar naturligtvis besvär. Att det åstadkommer mycket besvär för myndigheterna, det må nu så vara; men att alla, som vilja från kronans skogar skaffa sig tjärved och som ju i regeln äro att anse såsom mindre bemedlade, skola hämta reversblanketter hos jägmästaren och skaffa löftesmän, insända reversen och sedermera höra sig för om och när han kan få veden åt sig anvisad, det är verkligen en sådan omgång, att jag tror, att blott för den sakens skull vore det *önskligt, att afgiften kunde upphöra*; och någon summa, som spelar någon roll, vore det ju icke fråga om, vare sig för staten eller skogsstyrelsen, därest så skedde.

Jag anser sålunda, att den föreslagna reformen skulle för ortsbefolkningen vara till stort gagn, men då borde också steget tagas fullt ut — icke mot någon minskning i afgiften utan *afgiftsfritt* bör den ifrågavarande rättigheten upplåtas åt ortens befolkning.»

Som bekant förföll förevarande fråga vid den riksdagen, enär kamrarna i densamma fattade stridiga beslut, och utskottet sedermera icke såg sig i tillfälle att sammanjämka de olika meningarna, och frågan ej heller ansågs vara af beskaffenhet att kunna afgöras genom gemensam omröstning.

Men då jag fortfarande anser, att den ifrågavarande reformen skulle blifva till stor fördel för befolkningen; då jag icke kan dela de farhågor, som sistlidna års riksdags jordbruksutskott uttalade, och då jag slutligen ej kan finna, att några fullgiltiga skäl framkommit emot den föreslagna reformen, anser jag mig böra hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder i syfte att ortsbefolkningen må å statens skogar inom Väster-

bottens och Norrbottens län afgiftsfritt taga stubbar för tjärbränning i den mån men för skogsvården ej däraf uppkommer.

Stockholm den 17 januari 1912.

E. F. Hellberg.

I motionen instämma:

<i>Ad. Wiklund.</i>	<i>J. Rehn.</i>	<i>W. Bäckström.</i>	<i>Olof Jansson.</i>
<i>F. O. Mörtsell.</i>	<i>Ant. Wikström.</i>	<i>Linus Lundström.</i>	<i>Ernst Hage.</i>
<i>Paul Hellström.</i>	<i>L. J. Carlsson.</i>	<i>K. S. Sandstedt.</i>	<i>P. Alb. Bäckman.</i>
